

Češi v první světové válce

- Češi odmítali 1. sv., viděli tam odsunutí vlastních problémů, nechtěli bojovat s Rakouskem-Uherskem proti Slovanům
- omezena jejich politická práva a svobody
- zvýšení germanizace; cenzura, diktatura ze strany Rakouska, někteří politici zatčeni. Propuštění až po nástupu Karla I. roku 1916 – (Kramář, Rašín – amnestie)

1) Zahraniční odboj

- T. G. Masaryk odchází do Fr. později Anglie s cílem získat samostatnost ČSR a rozbít monarchii.
- Začíná jednat s českou tajnou organizací **Maffie**. V jejím čele E. Beneš. Ten odchází do emigrace do Francie v roce 1915
- M. R. Štefánik (Slovák) – generál ve Fr. armádě. Má ve Francii dobré postavení ve vládě a pomáhá Benešovi
- **1916 – Národní rada Československa** (vytvořili ji: Beneš, Masaryk, Štefánik)
- politický orgán zahraničního protirakouského odboje s cílem získat státy dohody na svou stranu a propagují samostatnost Československa
- **Cíle odboje:** získat státy dohody na svou stranu, vznik legií (vojenské jednotky, které by bojovaly za státy dohody).

2) Domácí odboj

- v čele Karel Kramář – zatčen kvůli protirakouským názorům – poté získal amnestii (↑)
 - zato ale musel vést rak. politiku a sdílet její názory
 - **Český svaz** – prorakouský
 - nejvyšší orgán českých politiků v rámci říšské rady
 - tvořili ho čeští politici
 - centrum ve Vídni
 - **Národní výbor** – Praha (nejvyšší orgán)
 - protirakouský, sympatizoval s obyvatelstvem
- Čechy vyčerpaný – všechny potraviny a výrobky odesílány na frontu → bouře a stávky
- 1917 – do protestů se zapojují i významné osobnosti → „**manifest spisovatelů**“ (podpis 220 spisovatelů a vědců) → vyjádření názorů, že chtějí rozbít monarchii a chtějí demokracii.
- 6. 1. 1918 byla podepsána „**Tříkrálová deklarace**“
 - dokument českých poslanců, ve kterém žádali, aby z R-U byl spolkový stát a státy měly stejná práva
- 30. 5. 1918 – **Pittsburská dohoda**
 - podepsaly české a slovenské organizace v USA
 - řešení, jak by měla vypadat ČSR a Národní rada bude v čele státu

Československé legie

- vojáci, kteří bojovali se státy dohody (Př. Fr., Rus.) proti R-U
- tvořeno českými a slovenskými vojáky žijícími v zahraničí
- na konci války uznány jako součást dohodových armád
- 1914 – rota „Nazdar“ – vznikla ve Francii
- 1915 – další rota v Itálii
- 1914 – česká družina (v Rusku) – jako součást Ruské armády. Po roce 1917 se stala legií.
- **1917 – bitva u Zborova**
 - Rusko (s 45000 českými legionáři) proti R-U. Výsledek: R-U poraženo
 - Rusko uzavřelo Brestlitevský mír 3. 3. 1918 – ukončena válka na východní frontě.
- čeští legionáři šli na západ do Francie pomoci státům spolku (přes Sibiř na východ): tzv. „**Sibiřská anabáze**“
- u Vladivostoku střet s Rus. armádou u města Čeljabinsk – území Transibiřské magistrály (území chráněné před Bolševiky)
- do Čech se vrátili až v roce 1920

Vznik Československa

- 1916-17 lidé se bouří proti válce → názor, že by se mělo osamostatnit
 - prohry v 1. sv. → naznačení, že by jednání o samostatnosti mohla být úspěšná
- **18. 10. 1918 – Washingtonská deklarace**
 - Wilson tuto deklaraci předal Masarykovi → v ní usnesena samostatnost Čech.
- **28. 10. 1918 – vyhlášení samostatného Československého státu** → bouřlivé oslavy
- Prozatímní vláda: Národní výbor
- **30. 10. 1918 – Martinská deklarace** – slovenský dokument, ve kterém bylo usneseno připojení Slováků k Čechům.
- Národní výbor + slovenští představitelé => **Národní shromáždění**
 - prezident: T. G. Masaryk
 - předseda vlády: K. Kramář
 - republika, demokratický stát
 - zrušeny šlechtické tituly
- Proti vzniku ČSR byli Němci, kteří zde žili (byla zde jejich tři milionová menšina) – ohrožení jejich privilegovaného postavení
- Části Československa: Čechy, Morava, Slezsko, Slovensko, Podkarpatská Rus (zde nedostatek inteligence)
- mnohonárodnostní stát